

Yttrande över promemorian ”Stöd till produktion av audiovisuella verk”

Sammanfattning av yttrandet

Oberoende Filmars Förbund (OFF) är ett medlemsförbund som funnits sedan 1984. De flesta av våra medlemmar arbetar antingen med dokumentärfilm eller fiktion inom så kallad arthouse. Vi vill i detta yttrande särskilt trycka på att förordningen missar dokumentärfilmens och kvalitetsfilmens villkor och kommer med nuvarande skrivelser och förutsättningar inte att uppnå sitt syfte för den slags film. Vi föreslår en rad förändringar för både fiktionen och dokumentären, däribland att sänka kravet på budgetnivån, att sänka kravet på stödberättigade kostnader, och att slopa kravet på uppnådd finansiering före inspelningsstart.

3.2 Förutsättningar för stöd

Punkt 2: Förordningen föreskriver att producenten (här menar man produktionsbolaget) under de närmaste fem åren före ansökan har haft huvudansvaret för produktionen av minst ett audiovisuellt verk som har distribuerats. Detta menar vi är olyckligt av flera skäl. Dels för att särskilda bolag ofta bildas i syfte att driva en produktion och därmed bär inte bolaget som sådant denna erfarenhet. Men också för att enskilda producenters erfarenheter bör kunna tillgodoräknas även om de arbetar i flera/nya bolag. Den efterfrågade erfarenheten bör alltså kunna bedömas efter både bolag och/eller person.

Punkt 3: Att produktionens totalbudget för en dokumentärfilm skall uppgå till minst 10 miljoner kronor är orimligt. Detta är mer än dubbel genomsnittlig nivå för en dokumentärfilmsproduktion. Vi rekommenderar en miniminivå närmare 3 miljoner kronor för dokumentärfilmen. Även för fiktion ligger budgetgränsen högre än genomsnittet, vilket skulle missgynna kvalitetsfilm med genomsnittligt lägre budget. För många dramaserier innebär nivå 10 miljoner kr/avsnitt att även fortsättningsvis spela in utomlands. Vi anser att nivåerna bör sänkas och det kraftigt.

Punkt 4: Att de stödberättigande kostnaderna för produktionen uppgår till minst 4 miljoner kronor drabbar dokumentärfilmen på ett olyckligt sätt. Vi ser väldigt liten potential för en dokumentärfilm med utländsk huvudproducent att komma upp i så pass hög spendering i Sverige, detsamma gäller kvalitetsfilmen på fiktionssidan. Vi rekommenderar en nivå närmare 1,5 miljoner kronor för både dokumentär och fiktion.

Punkt 6: Att produktionens färdigställande har garanterats genom tecknandet av en färdigställandegaranti eller motsvarande försäkring; vi kan se syftet med kravet för fiktion, men inom dokumentär förekommer det inte. Där är produktionsvillkoren alltför kopplade till en föränderlig verklighet för att en garanti skall anses rimlig. Det bör snarare vara producentens och/eller produktionsbolagets erfarenhet som gäller som garanti.

Punkt 7: Att produktionens finansiering är säkerställd i den del som stöd inte söks för. För fiktion kan det vara rimligt, men för dokumentärer överlappar nästan alltid finansiering och inspelning. Det är inte alls ovanligt att en dokumentärfilmsproduktion får sitt produktionsbeslut på papperet när allt material redan är inspelat. Att bortse från villkoren för dokumentärfilmen på den här kritiska punkten vore olyckligt.

3.4 Prövning och beslut om stöd

Vi undrar hur principen om först till kvarn ska tillämpas och samtidigt garantera att stödet träffar rätt? Vi söker särskilt en tydlighet kring vad det är som anses vara för "alltför tidskrävande och omständligt" med att bedöma projekt på andra kriterier än när i tiden de inkommit. Vi hade hellre sett att berörda handläggare hade både tid och kompetens nog att bedöma inkomna projekt i all sin komplexitet, vid den tidpunkt då produktionen behöver stödet. Av samma skäl skulle vi gärna se en utlysning av stödet fyra gånger per år i stället för två.

Vi inser att förutsägbarhet är en viktig faktor men total förutsägbarhet finns inte i filmens värld. Att kräva förutsägbarhet i så många led som möjligt av en produktion skulle även det missgynna dokumentären. Det gäller snarare att bedöma producentens och/eller produktionsbolagets förmåga till anpassning och vi menar att beslut snarare bör fattas baserat på producentens/produktionsbolagets egen risk- och konsekvensanalys.

Övriga synpunkter

För att undvika att en enskild produktion med högre budget belastar de begränsade resurserna bör det finnas ett tak för hur mycket stöd en produktion kan söka. Här vore det bra att hämta in erfarenheter från våra nordiska grannländer.

Avslutande kommentar

För fiktion och drama har de senaste åren inneburit en efterlängtd förändring av landskapet med snabbare väg till premiär, en bred publik som sitter hemma och ser film, och fler dörrar att knacka på för finansieringen. Dokumentären och kvalitetsfilmen har det fortsatt tufft. Samtidigt har dokumentären vunnit ett stort intresse hos publiken och har en viktig roll att berätta om mänskliga levnadsvillkor i ljuset av stora samhällsförändringar. Men vi som producerar dokumentärfilm befinner oss i en slags utkant av branschen där vi skall konkurrera på i stort sett samma villkor som fiktion och drama, helt utan samma möjligheter till investeringar eller distributionskanaler.

Som förordningen om stöd till produktion av audiovisuella verk ser ut idag, kommer den att missgynna dokumentären och kvalitetsfilmen och öka antalet högbudget-produktioner. Stödet blir ett sätt att skala upp produktioner enligt global marknadslogik, utan särskild hänsyn till konstnärlig bredd eller hållbarhet. Förutom att hållbarhetsaspekten ur klimathänseende brister, menar vi att förordningen brister i vision för film som

kulturprodukt, och endast tar hänsyn till film som ekonomisk produkt. Vi skulle hellre se ett utformande av stödet som tog sikte på att utveckla svensk filmkonst, stötta produktion av värdefull film i hela landet, och stötta filmproduktioner som vill stärka det offentliga samtalet omkring samhällsutmaningarna.

För styrelsen,
Elin Kamler
Ordförande

Oberoende Filmars Förbund

Box 271 21
102 52 Stockholm